

Малын генетик нөөцийн ашиглалт, эрчимжүүлэлт, малын үржил селекти, удам зүйн үнэлгээ, итгэмжлэл, тайлан мэдээ хариуцсан мэргэжилтэн,
Мангалдорж Ёндонсамбуу

2024 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦЭС-Н ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН

НЭГ. ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ЗОРИЛТ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ БИЕЛЭЛТ

№	Зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Шалгуур үзүүлэлт	Гүйцэтгэлийн түвшин				
			Суурь түвшин	Хүрэх түвшин	Хүрсэн түвшин / биелэлт	Эхэлсэн дууссан хугаца	Биелэлтийн хувь
1.1. Малын чанар, ашиг шимийг сайжруулж, малын тоог чанарт шилжүүлж малын генийн санг хамгаалах, биотехнологийн ололтыг нээтрүүлэх, эрчимжсэн мал аж ахуйн салбарын хөгжлийг дэмжинэ.							
1	Эрчимжсэн мал аж ахуй эрхлэгчдийг чадавхжуулах сургалтад хамруулах, туршлага судлах арга хэмжээг зохион байгуулах.	Арга хэмжээний тоо	4	2	1. Шинэ зууны мал аж ахуйн хөгжлийг орон нутагт түгээн дэлгэрүүлэх залуу малчдыг чадавхжуулах зорилгоор Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Өвөр Монголын Өөртөө Засах орны хашаалсан бэлчээрт малыг тэжээх, эдийн засгийн тооцооллыг оновчтой хийх, техник тоног төхөөрөмжийг ашиглан хөдөлмөр хөнгөвчлөх, түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг боловсруулж зах зээлд нийлүүлэх, өндөр ашиг шимт малыг төрөлжүүлэн өсгөн үржүүлэх болон мал аж ахуйн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмжтэй танилцан, туршлага судлах сургалтад Жаргалант сумын 1 залуу малчин хамрагдсан. 2. Мал аж ахуйн биотехнологийн сургуультай хамтран Эрчимжсэн мал аж ахуй эрхлэгчдэд орон нутгийн түүхий эдээр дарш бэлтгэх арга технологийн сургалтыг 2024 оны 04 дүгээр 27-ны өдөр зохион байгуулан ажилласан. Тус сургалтад Баян-Өндөр, Жаргалант сумдын эрчимжсэн мал аж ахуй эрхлэгч болон эрхлэх сонирхолтой 65 малчин хамрагдсан. Аймгийн Засаг даргын 2024 оны	7-р сар, 11-р сар, 12-р сар	100%

					А/480 дугаар захирамжын хүрээнд Эрчимжсэн мал аж ахуй эрхлэгчдийг чадавхижуулах, сургалтад 20 малчинг хамруулсан. Төвийн бүсийн эрчимжсэн мал аж ахуйг төрөлжүүлэн хөгжүүлэхэд авч хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний хүрээнд хариуцлагатай мал үржүүлэг технологийн хэлэлцүүлэг болон "ШИЛМЭЛ МАЛ-2024" үзэсгэлэн худалдаанд манай аймгаас 4 ЭМАА эрхлэгч оролцож туршлага судалсан.		
2	Эрчимжсэн мал аж ахуйг эрхлэх ажлыг өргөжүүлэн, фермерүүдийг дэмжих	Аж ахуйн нэгжийн тоо	10	2	2024 оны эхэнд аймгийн хэмжээнд 141 иргэн эрчимжсэн мал аж ахуй эрхэлж байна. Үүнд: 21 иргэн мах-сүүний чиглэлийн 369 толгой үхэр, 18 иргэн махны чиглэлийн 954 толгой үхэр, 2 иргэн 261 толгой махны чиглэлийн нарийн ноост хонь, 25 иргэн 2189 толгой ноолуурын чиглэлийн ямаа, 5 иргэн 134 толгой гахай, 56 иргэн 1090 толгой шувуу, 12 иргэн 237 бүл зөгий, 2 иргэн 15 толгой туулайг тус тус өсгөн үржүүлж үйл ажиллагаагаа явуулж байна. "Хүнсний хангамж аюулгүй байдлыг хангах ажлын хүрээнд "хүнсний зориулалтын бус хуванцар савны хэрэглээг бууруулах, сав, баглаа боодлын дотоодын үйлдвэрлэлийг дэмжих зорилгоор улсын төсвийн 8.5 сая төгрөгийн хөрөнгөөр "Чиглэл" ХХК-д үйлдвэрлэгдсэн хүнсний зориулалтын 40 литрийн бидон 16 ширхэг, айраг, сүүний сав 100 литрийн багтаамжтай 4 ширхэг савыг орон нутгийн сүү боловсруулах Баяжуулагч одод ХХК, Эрдэнэт хаан сүү ХХК болон сүүний чиглэлийн эрчимжсэн мал аж ахуй эрхэлдэг 16 малчин, фермерүүдэд дэмжлэг үзүүлсэн. Эрүүл ахуйн шаардлага хангасан сүүг малчдаас хүлээн авч сүүний үйлдвэрт нийлүүлснээр ард иргэдийг эрүүл аюулгүйн хүнсээр хангах боломж бүрдсэн. Баян-Өндөр сумын хоршоо хөгжүүлэх сангаас Мал аж ахуйн чиглэлээр "Арга билиг арвин сүрэг" ХХК хоршоонд 100 сая төгрөгний зээл олгосон. Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх сангаас махны чиглэлийн үхэр өсгөн үржүүлэхээр Төмөрт Агро ХХК 200.0 сая/төг, Тэнүүн буянт ХХК 197.5 сая/төг, Сүүний үхэр өсгөн үржүүлэхээр Роял Алтай Констракшн ХХК	9-р сар, 11-р сар	100%

300.0 сая/төг нийт 3 ААН 697.5 сая төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдсан.

1.2. Орон нутгийн онцлогт зохицсон ашиг шимийн чиглэлийн үүлдэр, омгийн цөм сүргийн малаар сайжруулна.

3	Бог малын хээлтүүлэгчийг мэргэжлийн ажил үйлчилгээний нэгжид ялган төвлөрүүлэх. Бог малын өсвөр хээлтүүлэгчийг нөхөн тавих.	1. бог малын хээлтүүлэгчийн тоо 2. нөхөн тавих хээлтүүлэгчийн тоо	1. 724 2. 100	1. 400 2. 10	1."Малын генетик нөөцийн тухай" хууль, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн Сайд, аймгийн Засаг даргатай 2024 онд хамтран ажиллах гэрээний хүрээнд бог малын хээлтүүлэгчийг мэргэжлийн ажил үйлчилгээний нэгжид ялган төвлөрүүлэх ажлын хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна. Үүнд: аймгийн хэмжээнд 2024 оны эхэнд хуц-417, ухна-325 нийт-742 толгой хуц, ухна тоологдсоноос хаврын үзлэг ангилалтаар 603 толгой хуц, ухна буюу 81.2 хувийг 4 суурьт ялган суурилж, мэргэжлийн ажил үйлчилгээний нэгжийн хяналтад авч үзлэг ангилалт, хянан баталгаажуулалт, ялган тэмдэглэгээ хийж, малын үндэсний бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн санд бүртгэсэн. 2. Монгол үүлдрийн хуц-40 толгой өсвөр хээлтүүлэгчийг шинээр нөхөн тавьж мал эмнэлгийн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд бүрэн хамруулсан. Хавсралт: 1 файл	5-р сар, 10-р сар	100%
4	Мал сүрэгт үзлэг ангилалт, ялган тэмдэглэгээ хийх, бүртгэлжүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх, бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн санд хамруулах.	1. Үзлэг ангилалтад хамрагдсан малын тоо 2. Ялган тэмдэглэгээ хийсэн малын тоо	1. 37.5 2. 2.0	1. 40.0 2. 1.5	1.Малын генетик нөөцийн тухай" хууль, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн Сайдын 2024 оны А/136 дугаар тушаал, аймгийн Засаг даргын 2024 оны А/290 дугаар захирамжийн хүрээнд баталгаажсан үүлдэр омгийн мал сүрэгт хаврын үзлэг ангилалт, ялган тэмдэглэгээ хийж, цөм сүрэг бүрдүүлэх, малын генетик нөөцийн төлөв байдал тодорхойлох ажлыг сумдын хөдөө аж ахуйн тасаг, мал үржүүлэг, технологийн ажил үйлчилгээний нэгжтэй хамтран зохион байгуулан ажилласан. Аймгийн хэмжээнд 40.0 мянган толгой малыг хавар, намрын үзлэг ангилалтад хамруулахад бог малын 742 толгой хээлтүүлэгч, 39.2 мянган толгой хээлтэгчийг 100 хувь хамруулан анги, чанарыг тодорхойлон ажиллахад 7858 толгой буюу 20.0 хувь нь цөм сүрэг, 28652 толгой буюу 71.6 хувь	4-р сар, 10-р сар	100%

нь үржлийн сүрэг, 349 толгой буюу 8.7 хувь нь хэрэгцээний сүрэгт бүртгэгдсэн. 2. Мөн 1870 толгой үхэр сүргийг ялган тэмдэглэж, малын үндэсний бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн санд бүртгэсэн.

1.3. Мал сүргийн чанар, үүлдэр угсааг сайжруулна.

5	Мал сүргийн чанар, үүлдэр угсааг сайжруулснаар өндөр ашиг шимт малын тоо	Нийт мал сүрэгт эзлэх өндөр ашиг шимт малын тоо	34.0	34.0	Орон нутагт үржүүлж байгаа үүлдэр, омог, хэвшлийн малын ашиг шимийг нэмэгдүүлэх зорилгоор адуун сүргийг хурдны чиглэлээр, үхэр сүргийг Сэлэнгэ, Алатау, Семменталь, Хар тарлан үүлдрээр, хонин сүргийг Монгол, Баяд, Барга, Дархад омгийн хуцаар, ямаан сүрэгт Өлгийн улаан, Эрчмийн хар ухна зэргийг үндсэн сайжруулагчаар ашиглаж байна.	11-р сар, 12-р сар	100%
6	Гойд ашиг шимт малын гүн хөлдөөсөн үр болон шингэлсэн үрээр иргэд, малчид, фермер эрхлэгчдийн үхэр, хонин сүрэгт биотехнологийн дэвшилтэд арга технологиудыг ашиглан зохиомол хээлтүүлгийн ажил үйлчилгээ үзүүлэх	зохиомол хээлтүүлэгт хамрагдсан малын тоо	-	100 -аас дээш малд зохиомол хээлтүүлэг хийх.	Орхон аймгийн Жаргалант суманд Суффолк" үүлдрийн хуцны үрээр Монгол хонинд гардан хээлтүүлэг хийх ажлыг Манхан-Чүг мал үржүүлэг технологийн ажил үйлчилгээний нэгжтэй хамтран зохион байгуулж 150 эм хонинд хийж ажилласан. Хэрэгцээний эрлийзжүүлгийн аргаар мал сүргийг богино хугацаанд эдийн засгийн эргэлтэд оруулах нь чухал юм. Хэрэгцээний эрлийзжүүлэг гэдэг нь цэвэр үүлдрийн өндөр ашиг шимтэй малыг үржилд ашиглах юм.	10-р сар	100%
2.2. Малчдыг мэдээллээр хангаж, орон нутагтаа ая тухтай ажиллаж, амьдрах нөхцөл, нийгмийн баталгааг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлнэ.							
7	Үржлийн стандартын шаардлага хангасан	Үржлийн шаардлага хангасан цөм сүргийн	-	Стандартын шаардлага	2024 оны эхэнд аймгийн хэмжээнд нийт 1864 толгой хээлтүүлэгч тоологдсоноос 85.1 хувь буюу 1586 толгой нь үржлийн стандартын шаардлага хангасан хээлтүүлэгч байна. Үүнд: Буур-2, азарга- 663, бух-	10-р сар, 11-р сар	100%

	хээлтэгч, хээлтүүлэгчээр малчин мал бүхий иргэдийг хангах	тоо		х. ягасан хээлтүүлэгчээр малчин мал бүхий иргэдийг хангах.	247, хуц- 392, ухна- 282,		
8	Малчдад төрийн үйлчилгээг хүргэх.	Төрийн үйлчилгээ хүргэсэн малчин мал бүхий иргэдийн тоо	2 сумын 9-12 чиглэлд 2 удаа давхардсан тоогоор 725 малчин өрхөд төрийн үйлчилгээг хүргэсэн.	Төрийн үйлчилгээг малчин, мал бүхий иргэдэд хүргэсэн байна.	Аймгийн Засаг даргын А/42 дугаар захирамж, "Малын генетик нөөцийн тухай" хууль, "Мал амьтны эрүүл мэндийн тухай" хуулийг малчдад сурталчлан таниулах, хүн, мал эмнэлэг, төрийн үйлчилгээг үзүүлэн мал аж ахуйн өвөлжилт, хаваржилтын цаг үеийн байдалтай танилцах, "Малчдад тусалъя" аяны хүрээнд цугласан хандив, эрүүл мэндийн багцыг хүргэхээр Баян-Өндөр, Жаргалант сумдад 1, 2, 3, 9 дүгээр саруудад давхардсан тоогоор 1263 малчин өрхийн 1297 иргэнд хүн эмнэлгийн анхан шатны тусламж үйлчилгээ үзүүлсэн. Аймгийн хэмжээнд Мал аж ахуйн салбарын хаваржилт хүндэрсэн тул аймгийн Засаг даргын 2024 оны А/130, А/146 дугаар захирамжийн хүрээнд нэмэлтээр 2000 боодол өвс, 178.5 тн буюу 7142 шуудай тэжээл, 1670 ширхэг ашигт долооц, 600 кг биобэлдмэлийг 1179 малчин, мал бүхий өрхөд үнэгүй олгосон.	3-р сар, 9-р сар, 10-р сар	100%
3.1. Төрийн жинхэнэ албан хаагчийн нийтлэг үүргийг хэрэгжүүлж ажиллах							
9	ТАХ-ийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө боловсруулж батлуулах, төлөвлөгөөний биелэлт, бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийн	Чанар, үр дүн, хугацаа	-	100	Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Авлигын эсрэг хууль, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль болон эдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэн ажилласан.	1-р сар, 2-р сар, 3-р сар, 4-р сар, 5-р сар, 6-р сар, 7-р сар, 8-р сар, 9-р сар, 10-р сар, 11-р сар,	100%

	хэрэгжилт, шаардлагатай бусад тоо баримт, мэдээллийг тогтоосон хугацаанд нь гаргаж, холбогдох нэгж, албан тушаалтанд хүргүүлэх					12-р сар	
10	Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хууль, Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Авлигын эсрэг хууль, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан	Чанар, үр дүн, хугацаа	-	100	Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Авлигын эсрэг хууль, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль болон эдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэн ажилласан.	1-р сар, 2-р сар, 3-р сар, 4-р сар, 5-р сар, 6-р сар, 7-р сар, 8-р сар, 9-р сар, 10-р сар, 11-р сар, 12-р сар	100%